

De vrijwillige pensioenverzekering

6 april 1922 **De vrijwillige pensioenverzekering door den Staat.**

Het Wetsontwerp tot wijziging van de Ouderdomswet 1919, dat er, wat den titel
5 aangaat, zoo dood onschuldig uitziet, is er een, dat onder vrij duistere artikelen
een zaak van heel groot belang herbergt. De Nota van Wijzigingen, die naar aanleiding
van het Voorloopig Verslag door de Regeering bij hare Memorie van Antwoord is
ingediend, maakt het nog minder overzichtelijk. Om precies te weten, wat nu eigenlijk
de juiste strekking is, zou het raadzaam wezen het nummer van "de Verzekeringsbode"

10 1) na te slaan, waarin de Ouderdomswet 1919, zooals zij nà het aannemen der
wijzigingen zal worden, in den volledigen tekst is opgenomen.

Wat daarin door de bedoelde Nota nog weer veranderd is komt in een der volgende
nummers voor. 2) Een onschuldig wetje l i j k t het... de eerste stap tot invoering
van een volledig Staatsverzekeringsbedrijf als concurrent van de bestaande

15 particuliere is het inderdaad, en daarmee tevens een begin van socialisatie van
bedrijven, waarvan wellicht het aantal niet te overzien is. Waarschijnlijk is de
levensverzekeringswereld in dezen tijd te zeer gepreoccupeerd met het gelijktijdig
aanhangig zijnde wetsontwerp tot regeling van het levensverzekeringbedrijf om den
ernst naar waarde te schatten van hetgeen hier beoogd wordt; wellicht stelt zij ook
20 het gewicht niet in van deze vorm van staatsbemoeiing, ook omdat de wijze van
verzekering, waarmee de Staat hier het eerst als concurrent gaat optreden, haar niet
al te veel kan deren. De pensioenverzekering toch is door het publiek - en terecht -
weinig gezocht en is een der minst populaire tarieven.

25 Waarom dit zoo is, zullen wij nader uiteenzetten. Maar zelfs het minst populaire
tarief kan zóódanig in het licht gesteld worden, door maar steeds weer te wijzen op
de waarborgen van groote zekerheid, die de Staat biedt, dat de weinig nadenkende
menigte er naar grijpt en er zich, althans in de eerste jaren, door laat aantrekken
als de mug door de kaarsvlam, die haar verderfelijk worden moet. Daarbij denken wij
aan de Rijkspostspaarbank, die den onmogelijken rentevoet van 2,64 pct. kan blijven
30 handhaven in tijden, waarin men zonder moeite 6 en 7 pct. van zijn geld kan maken
zonder schijn of schaduw van speculatie, en terwijl tal van spaarbanken veel meer
rente toestaan. Er zijn menschen en dus ook schrijvers, die dweepen met staats-
exploitatie en terstond voor dit ontwerp de loftrompet hebben gestoken. In dat
verband wijzen wij op het artikelen van den heer

35 W i t t e r t v a n H o o g l a n d in "Sociale Voorzorg" nr. 8 van Maart 1922,
waarin deze zijne groote voldoening over de indiening van dit ontwerp uitspreekt en
alleen nog maar weemoedig verzucht, dat "zulks wel ietwat eerder had mogen
geschieden."

40 Tegenover de bezwaren, die sommige leden der Tweede Kamer blijkens het Voorloopig
Verslag maakten tegen de groote uitbreiding van de staatswerkzaamheid op allerlei
gebied, die niet behoeft vermeerderd te worden door ook deze aangelegenheid door den
Staat ter hand te doen nemen, merkten verscheidene anderen alléén op, dat de
pensioenverzekering de minst geslaagde afdeeling van de particuliere maatschappijen
is, die tot dusverre hier niet tot voldoende ontwikkeling is gekomen.

45 Of daarvoor plausibele redenen bestaan, die wortelen in den aard van dezen weinig
practischen verzekeringsvorm, waar het publiek niet aan wil, hebben zij blijkbaar
niet onderzocht. Misschien verkeeren deze aanhangers van vrijwillige
pensioenverzekering bij den Staat wel in de meening, dat de particuliere instellingen
met moedwil dit tarief drukken of subsidiair te onhandig zijn om het te lanceren.
50 Zij zijn dan op een dwaalweg; dat het tarief weinig gewild is en dat de
verzekeringlustigen de voorkeur geven aan kapitaalverzekering, waarbij de uitkeering
ook bij overlijden geschiedt, is niet tot hen doorgedrongen.

Toch is dit een voldongen feit, dat tot de mislukking van zoo menige "Caisse
d'épargne et de retraite" in het buitenland, ook zelfs krachtig gesteund door den
55 Staat, hier en daar ook met tegemoetkoming in de premiebetaling, in hooge mate heeft
bijgedragen.

Wat is het geval?

60 De verzekering van uitgestelde lijfrenten (pensioenen) heeft het groote nadeel, dat
de eigen keus tusschen de uitkeering van een kapitaal ineens en de regelmatige
betaling van een levenslang pensioen bij het bereiken van den vooruit vastgestelden
leeftijd, geheel wordt uitgeschakeld.

65 Onze Staats- en gemeente-ambtenaren ondervinden dat nadeel schier dagelijks en er is
niets onbegrijpelijker, dan dat Vader Staat nog steeds zweert bij de eigen pensioenen
(en de weduwpensioenen), die tastbare nadeelen vertoonen, en dat hij daarmee nu al
zijn kinderen opknappen wil.

Naspeuringen van Paul Theelen: Vrijwillige pensioenverzekering

Wij zullen een voorbeeld stellen.

Laat ons aannemen, dat binnenkort de gelegenheid zal worden geopend om vrijwillige verzekering te sluiten van b.v.b. f 20 per week, dat is alzoo f 1040 per jaar, en dat een man van 24 jaar die aangaat voor een aanvangsleeftijd van 60 jaar. Om de gedachten te bepalen nemen wij nu maar een tariefprijs van eene bestaande Maatschappij over, omdat men beweert, dat de staat daarmee zal kunnen concurreeren. De premie zal dan bedragen plm. f 120 per jaar. (Bij de Nederlandsche Maatschappijen wisselt de premie voor dat bedrag tusschen f 102.44 en f 167.65, een verschil als bij geen ander tarief voorkomt!). De man moet 36 jaren lang die premiebetaling volhouden en zal, wanneer het pensioen begint te loopen, dus bij een rentevoet van slechts 4 pct. intrest op intrest, betaald hebben f 9684. Met dezelfde rentevoet rekenende, zal de staat hem dit bedrag eerst na bijna 8 jaren hebben terugbetaald, zoodat het voordeel voor den verzekerde eerst na zijn 68e levensjaar begint.

Laat ons nu het geval uitschakelen, dat deze verzekerde in het geheel zijn 60e jaar niet eens bereikt (hetgeen voor 28 pct. van de mannen van 24 jaar het geval is); dan kan zich het geval voordoen, dat hij op dien leeftijd heel zwak is en afgeleefd, ja zelfs dat hij aan een ongeneeslijke kwaal lijdt, die hem nog maar zeer korten levenstijd voorspelt. (plm. 24 pct. van de 60-jarigen wordt geen 68). Hij mist dan op zijn 60e jaar het recht om - in verband met zijn gezondheidstoestand - zelf te beslissen of hij deze lijfrente wil aanvaarden of de voorkeur geeft aan een uitkeering in eens, desnoods van geringere constante waarde.

Dat en niets anders is de oorzaak, waarom bij de particuliere Maatschappijen deze verzekeringsvorm niet bloeit, en - wanneer de groote reclame van zekerheid bij den staat, wat zal zijn verflauwd - ook bij dezen zal misloopen. Er is geen profetische blik noodig, om dat te voorspellen. Het publiek laat zich nu eenmaal geen knollen voor citroenen verkoopen.

Voor dezelfde jaarpremie had nu deze man overal eene verzekering kunnen sluiten van ruim f5600, waarvan de uitkeering op zijn 60e levensjaar of bij zijn vroeger overlijden zou hebben plaats gehad. Daarmede zou hij voor zijn gezin 36 jaren lang een wijze voorzorg hebben bereikt en ten slotte op zijn 60e levensjaar... wanneer zijn gezondheidstoestand dat raadzaam maakte... een levenslang pensioen van f 10 in de week hebben kunnen koopen.

Natuurlijk zijn tal van andere vormen van verzekering mogelijk en dat is juist het groote nadeel, dat de Staat met zijn vrijwillige pensioen-verzekering de bevolking tracht over te halen tot een vorm, die voor allen minder gewenscht, en voor velen zeer bepaald nadeelig zal zijn.

Een enkel woord nog over de straks genoemde premiën, waartusschen wij die voor den Staat onderstelden; zij zijn niet uit de lucht gegrepen; de duurste (van f 167.65) is die van eene Maatschappij, die volgens hare eigene ondervindingstafels van de ervaring van een eeuw werkt; van de twee Maatschappijen van een erkende kleur is de ééne (E. R. K.) weinig lager in premie en neemt de tweede (Centrale A. V. en D. bank) geene pensioenverzekering aan. Misschien versterkt dit onze redeneering een weinig in de oogen van den heer Wittert.

Wij laten nu de vraag of deze verzekeringsvorm in het belang der toekomstige verzekerden is, verder buiten beschouwing. Het geringe aantal verzekerden, dat tot aan den vastgestelden leeftijd hun contract in stand houden zal, zal later wel bewijzen, dat wij gelijk hadden.

De tweede vraag is nu, of de geheele onderneming van een zoo beknot bedrijf voor den Staat voordeelig kan zijn. Ook dat loochenen wij, omdat elk evenwicht in een zóó eenzijdige onderneming ontbreekt. De neiging tot verbetering in de sterftekansen, die zich al geruimen tijd en vooral bij de vrouwen heeft kenbaar gemaakt, wordt toch niet gecompenseerd door het voordeel, dat daaruit ontstaat voor alle verzekeringen, waarbij het overlijden in het nadeel van den verzekeraar is. Om aan dit gevaar te ontkomen zou de Staat zeer hoge premiën moeten eischen, wat hem bij zijn groote gemis aan plooibaarheid bij de inning van de premiën en de betaling van de lijfrenten door ambtenaren, wel niet mogelijk zal zijn uit een oogpunt van concurrentie.

Tot dezelfde conclusie kwam de heer H. F. H o v e n langs een anderen weg in zijn uitnemend artikel in de "Nieuwe Courant" van 24 Maart j.l.: "Tenzij met zeer hoge tarieven gewerkt wordt, is er verlies"; diezelfde schrijver zeide: "Het uitsluitend uitoefenen der pensioenverzekering is een zeer risquant bedrijf". Wij zouden ons verheugen wanneer veel Kamerleden het hier aangehaalde, goed doorwerkte artikel in de N. C. gelezen hebben.

In hoeverre inderdaad de verzekerden hunne eigene administratiekosten in de premie zullen moeten betalen zal men moeten afwachten. De hulp van allerlei staatsorganen: Raden van Arbeid, Posterijen, enz. zal daartoe onder cijfers moeten worden gebracht,

wat bezwaarlijk zal zijn. Geschiedt dat niet, dan zal de dwaasheid ontstaan, dat wij allen in onze belastingen een tegemoetkoming betalen voor in het geheel niet hulpbehoevende menschen bij de betaling hunner verzekeringspremie, - eene ongehoorde onbillijkheid, die zich nog komt voegen bij hunne vrijstelling in de zegelbelasting. In de Verzekeeringsbode is er op gewezen, dat het ouderdomsfonds op deze wijze een bedrijf gaat uitoefenen, waarop winsten zouden kunnen worden gemaakt en dat dus volledig onderworpen moet worden aan de scherpe controle van de Verzekeeringskamer, zooals die omschreven is in het wetsontwerp op het bedrijf. 3) Wij kunnen alzoo met den besten wil van de wereld niet inzien, dat de invoering van dit bedrijf voor den staat zelf eenig ander voordeel zal hebben dan het verbergen van een mogelijk fiasco van de vrijwillige verzekering zooals die zonder de uitbreiding bestond, maar waarover wij bij gebrek aan openbaarheid der gegevens en der resultaten niet oordeelen kunnen; dat is dus maar een buitengewoon problematiek voordeel.

En aan dat problematieke voordeel moeten dus de belangen van de bestaande Maatschappijen, die nooit hooge winsten beoogd hebben (vgl. de uitkomsten van de Commissie Treub) worden opgeofferd in een tijd die voor haar wel de allermoeilijkste is, dien zij ooit moesten doormaken. Wij noemen nu dit concurrentievraagstuk 4) met voordacht het laatst, omdat het wel het minst gewichtige is, wat reeds blijkt uit de geringe belangstelling, die er tot nu toe aan is gewijd. Wij deelen dat gebrek aan belangstelling niet.

Wij zijn van meening, dat het ver beneden de waardigheid van den staat ligt, in plaats van een bedrijf dat direct en indirect door de gevolgen van den oorlog moeilijke tijden doormaakt, te steunen, het aan te vallen met een concurrentie, waarbij zeer ongelijke krachten tegen elkaar opwerken moeten. De roeping van den staat is veeleer, in zulke tijden een dergelijk bedrijf moreel en door wijze maatregelen en rechtvaardige wetten te steunen, dan om zijn kans waar te nemen om een ongelijken strijd te gaan voeren, die wèl de moeilijkheden vergrooten kan, doch aan niemand voordeel voerspelt.

Voor de burgers zullen de resultaten van dien strijd ongunstig zijn, want onder de schoone verlokkingen zal de staat hen verleiden, ongewenschte verzekeringen af te sluiten, waarvan de premie/betaling hun beletten zal, de voor hen zooveel meer passende contracten tot stand te brengen.

Voor den staat zelf is het een zeer gevaarlijke onderneming omdat zij te eenzijdig wordt opgevat en groote offers van de reeds door den fiscus murw geslagen inwoners zal vergen.

Voor de bestaande Maatschappijen is de uitbreiding der wet te beschouwen als een verraderlijke aanval in den rug, die ook bij haar het evenwicht in gevaar moet brengen.

Voor wie is dan nu eigenlijk deze wet een verbetering? Zal ik het zeggen?

Voor de ijveraars voor socialisatie van bedrijven, die in hun kortzichtigheid daarvan alle heil verwachten, ondanks het geleden fiasco elders in het buitenland.

Want over enkele jaren zal ook deze uitsluitende pensioenverzekering een fiasco blijken; men zal dat wijten aan het ontbreken van hogere kapitaalverzekeringen bij leven en overlijden. Door een nieuwe uitbreidingswet zal men er dan op aandringen, ook die in te voeren en ten slotte zal langs een achterdeur binnengesmokkeld zijn, wat aan den ingang aan den openbaren weg is afgewezen: "Een zeer risquant en slecht werkend staatsbedrijf van levensverzekering, dat millioenen verslinden zal." Laat onze wetgevende macht op hare hoede zijn.

J. M. VAN HOOGSTRATEN
Baarn, 31 Maart 1922.

1) Verzekeeringsbode nr. 23 van 18 Febr. 1922. Nijgh en van Ditmar, R'dam.

2) V. B. nr. 28 van 1 April 1922.

3) V. B. No. 21 van 11 Febr. 1922.

4) V. B. No. 20 van 4 Febr. 1922 en No. 22 van 18 d.a.v.